

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Förslag

till

Förordning

angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Med gasskyddsmateriel förstås i denna förordning gasmasker för beredande av skydd mot stridsgaser, skyddsapparater med syrgas och filtreringsapparater för gasskyddsrum ävensom annan gasskyddsmateriel, beträffande vilken Konungen meddelat föreskrift, att bestämmelserna i denna förordning skola gälla.

2 §.

Ej må någon i riket bedriva tillverkning av gasskyddsmateriel utan att Konungen därtill givit tillstånd. Vid beviljande av tillstånd meddelar Konungen de föreskrifter och villkor, som anses erforderliga för tillståndets åtnjutande.

3 §.

Tillverkning av gasskyddsmateriel skall stå under kontroll av den myndighet Konungen bestämmer.

4 §.

Tillverkare av gasskyddsmateriel åligger att för tillsyn bereda kontrollmyndigheten tillhörande tjänsteman närhelst han det fordrar tillträde till lokal, där tillverkningen bedrivs, att meddela kontrollmyndigheten alla av densamma begärda upplysningar angående tillverkningen och därmed sammanhängande förhållanden ävensom att i övrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som av Konungen eller kontrollmyndigheten meddelas för erhållande av betryggande kontroll över tillverkningen.

Den som på grund av tjänsteåliggande erhållit del av upplysning som ovan sägs må ej i vidare mån än som påkallas av tjänsteutövningen yppa affärsförhållande, varom han sålunda erhållit kännedom.

5 §.

Försäljning må ej ske av annan gasskyddsmateriel än sådan, som blivit till sin beskaffenhet godkänd av den i 3 § avsedda kontrollmyndighet.

6 §.

Ej må någon bedriva försäljning, som avses i 5 §, utan att han därtill erhållit tillstånd i Stockholm av överståthållarämbetet och eljest av länsstyrelsen i det län, där rörelsen är avsedd att bedrivas.

7 §.

Försäljare av gasskyddsmateriel vare skyldig att för tillsyn bereda kontrollmyndigheten tillhörande tjänsteman eller polismyndighet närhelst sådant fordras tillträde till lokal, där försäljningen bedrivs, att meddela sådan tjänsteman eller myndighet alla begärda upplysningar angående försåld gasskyddsmateriel ävensom att i övrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som av Konungen eller kontrollmyndigheten meddelas för erhållande av betryggande kontroll över försäljningen.

I fråga om tjänsteman eller myndighet, som i denna § avses, skall gälla vad i 4 § andra stycket stadgas.

8 §.

Utän tillstånd av kontrollmyndigheten må ej någon till riket införa gasskyddsmateriel, dock må transitering därav äga rum till ort inom riket.

9 §.

För undersökning eller godkännande av gasskyddsmateriel utgår avgift enligt taxa, som Konungen bestämmer.

10 §.

Denna förordning äger icke tillämpning på tillverkning, försäljning eller införsel för försvarsväsendets eller luftskyddsinspektionens räkning.

11 §.

Tillverkar någon olovligen gasskyddsmateriel, eller håller någon dylik materiel till salu utan att tillstånd därtill erhållits eller materielen godkänts, eller inför någon till riket materiel som nyss är sagt utan att hava erhållit tillstånd därtill eller gör försök till sådan införsel, straffes, där ej gällande bestämmelser om ansvar för olovlig varuinförsel äro tillämpliga, med dagsböter eller fängelse, och vare egendomen förverkad.

Äro omständigheterna synnerligen mildrande, äge rätten pröva, huruvida egendomen skall vara förverkad.

Kan egendom, som förklarats förverkad, ej tillrättaskaffas, skall dess värde gäldas.

12 §.

Underlåter den, som erhållit tillstånd till tillverkning eller försäljning av gasskyddsmateriel, att eljest ställa sig till efterrättelse vad enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter ålagts honom, eller avgiver han angående omständigheter, varom det jämlikt denna förordning åligger honom att lämna upplysning, mot bättre vetande oriktig eller ofullständig uppgift, straffes med dagsböter eller fängelse.

13 §.

Bryter någon mot föreskriften i 4 § andra stycket eller 7 § andra stycket, straffes med dagsböter eller fängelse.

14 §.

Den som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse som i 11 eller 12 § avses, fortsätter samma förseelse, skall för varje gång åtal därför anhängiggöres fällas till särskilt ansvar.

15 §.

Åtal för förseelse, som avses i denna förordning, anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, samt förverkad egendom ävensom belopp, som utgives i stället för dylik egendom, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1937.

Utdrag av protokollet över handelsärendena, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FÖRSLUND.

Departementschefen, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och socialdepartementen fråga om kontroll över tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel samt anför:

Förevarande fråga sammanhänger med frågan om det civila luftskyddets ordnande. För utredning av sistnämnda fråga har den 30 april 1936 dåvarande chefen för försvarsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts samma dag givna bemyndigande tillkallat fem sakkunniga att biträda inom försvarsdepartementet. Till fullgörande av sitt uppdrag hava de sakkunniga, vilka antagit namnet *civila luftskyddsutredningen*, den 21 december 1936 avgivit betänkande angående det civila luftskyddet jämte förslag till luftskyddslag samt förordning angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel (stat. off. utr. 1936: 57).

Över betänkandet hava i anledning av remiss utlåtanden avgivits av: ar-
meförvaltningen; chefen för generalstaben och t. f. chefen för armén gemensamt; marinförvaltningen, efter hörande av marindistriktsbefälhavaren för ostkustens marindistrikt, befälhavande amiralen i Karlskrona och kommandanten i Vaxholms fästning; chefen för marinstaben; chefen för flygvapnet och flygförvaltningen gemensamt; rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap; medicinalstyrelsen; generalpoststyrelsen; telegrafstyrelsen; järnvägsstyrelsen; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; vattenfallsstyrelsen; byggnadsstyrelsen; statskontoret; kammarrätten, såvitt angår ändring i skattelagstiftningen; riksräkenskapsverket; allmänna civilförvaltningens lönenämnd; kommerskollegium, efter hörande av handelskamrarna i riket; Svenska hamnförbundet; Sveriges kemiska industrikontor; statens provningsanstalt; överståthållarämbetet, efter hörande av polismästaren i Stockholm; länsstyrelserna, av vilka särskilda yttranden överlämnats av länsstyrelsen i Gotlands län från Gotlands luftskyddsförening, av länsstyrelsen i Blekinge län från magistraten, polismästaren, drätselkammaren och luftskyddskommittén i Karlskrona, magistraten, polischefen och drätselkammaren i Karlshamn samt Blekinge länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler ävensom av länssty-

relsen i Gävleborgs län från drätselkammaren i Gävle och Sandvikens järnverks aktiebolag; överstyrelsen för Svenska röda korset; styrelsen för Svenska stadsförbundet; styrelsen för Svenska landskommunernas förbund; Sveriges industriförbund, gemensamt med Stockholms handelskammare; samt Svenska brandkårernas riksförbunds verkställande utskott och Svenska brandskyddsföreningen.

I yttranden till statsrådsprotokollet denna dag har chefen för socialdepartementet redogjort för huvuddragen av civila luftskyddsutredningens förslag ävensom för ett på grundval av utredningens lagförslag inom socialdepartementet utarbetat förslag till luftskyddslag samt för de anslag, som för nästkommande budgetår borde beviljas för det civila luftskyddet. I sammanhang härmed torde nu böra behandlas frågan om kontroll över tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel.

Under rubriken »Kontroll över tillverkning, försäljning och införsel av luftskyddsmateriel» har *civila luftskyddsutredningen* i sitt betänkande anfört följande:

I flertalet länder, varest luftskydd organiserats, har man funnit lämpligt att införa bestämmelser, som reglera tillverkning, försäljning och införsel av olika slags luftskyddsmateriel, framför allt gasmasker. Syftet med dessa bestämmelser är i främsta rummet att åstadkomma kontroll av materielens kvalitet, men i vissa länder, såsom Danmark och Norge, synes även en pris-kontroll vara åsyftad. Behovet av en kvalitetskontroll på detta område sammanhänger tydligen med de ödesdiga verkningar, som kunna bli följderna, om t. ex. underhålliga gasmasker utsläppas i handeln och sedan komma till användning under krigsförhållanden. Nödvändigheten av en kontroll framstår så mycket tydligare i betraktande av det sätt, varpå luftskyddet i vissa främmande länder utnyttjats i kommersiellt hänseende. En mängd produkter av det mest skiftande slag ha förts i marknaden och gjorts till föremål för mer eller mindre framträdande reklam. Efter hand som kännedomen om luftskyddet vinner utbredning i vårt land, lär även, såsom för övrigt redan i viss omfattning ägt rum, å den svenska marknaden komma att utbjudas luftskyddsmateriel av olika slag, och man torde kunna utgå ifrån att kvaliteten, om kontroll saknas, icke sällan kommer att bli mindre god, fränsett att allmänheten kan lockas att köpa varor, som måste anses onödiga. Behov av kontroll inom förevarande område lär följaktligen även finnas i vårt land. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter i detta hänseende, och utredningen har ansett lämpligt att intaga en erinran härom i förslaget till luftskyddslag.

Beträffande det närmare innehållet i dessa föreskrifter må följande synpunkter framhållas. Kontrollen torde, åtminstone till en början, kunna begränsas till kvalitetskontroll. Skulle tendenser till uppskörtning av allmänheten visa sig, bör givetvis frågan om en prisreglerande kontroll upptagas till prövning. Kontrollen synes i främsta rummet böra avse gasmasker, skyddsapparater med syrgas samt filtreringsapparater för skyddsrum men bör i fall av behov kunna utsträckas till annan gasskyddsmateriel, vars beskaffenhet icke kan bedömas utan sakkunnig undersökning, såsom gasskyddskläder, indikeringsmateriel m. m. Däremot torde annan luftskyddsmateriel, vare sig den är avsedd för gasskydd eller ej, icke för närvarande böra ingripas under kontrollföreskrifterna. Såsom exempel på dylik materiel kan nämnas dörrar och luckor till skyddsrum jämte låsanordningar, gångjärn och tätninglistor för dylika samt föremål avsedda för skyddsrummens in-

redning. Mot att låta dylik materiel omfattas av kontrollen talar icke minst den praktiskt betydelsefulla omständigheten, att det ofta är svårt att avgöra, om dylik materiel är avsedd för luftskyddsändamål. I fråga om brand- och sjukvårdsmateriel torde sistnämnda synpunkt få tillmätas avgörande betydelse.

Kontrollen bör tydligen omfatta såväl införsel till riket som tillverkning och försäljning inom landet. Såsom former för kontroll å införsel och tillverkning synes närmast kunna ifrågakomma *typkontroll* för fastställande genom ingående prov med flera exemplar av en viss typs lämplighet, *seriekontroll* å enstaka exemplar av en godkänd typ för utrotnande av huruvida kvaliteten upprätthålles samt *individuell kontroll* å föremål, varav enstaka eller ett fåtal exemplar införas eller tillverkas. Kontroll å försäljning kan ske medelst *lagerkontroll*, varigenom undersökes, huruvida andra än vederbörligen godkända varor saluföras, samt i övrigt kontrolleras, att med avseende å försäljningen meddelade bestämmelser följas. Kontrollbestämmelserna kunna lämpligen kompletteras med stadganden om märkning eller plombering av materielen.

Ledningen av kontrollarbetet synes böra utövas av luftskyddsinspektionen, medan det tekniska utförandet måste anförtros åt en institution, som förfogar över sakkunnig personal och erforderliga tekniska resurser. Då försvarsväsendets kemiska anstalt, vilken är avsedd att tillhandagå jämväl det civila luftskyddet med gasteknisk sakkunskap, torde komma att representera den största sakkunskapen på detta område och dessutom lär komma att omhändervä motvarande kontrollarbete beträffande krigsmaktens gasskyddsmateriel, synes det vara ur praktisk och ekonomisk synpunkt lämpligast, att den tekniska delen av kontrollarbetet uppdrages åt nämnda anstalt. Då för vissa kontrolluppgifter kan erfordras teknisk sakkunskap, som icke är tillfinnandes inom den kemiska anstalten, torde ett visst samarbete böra äga rum med statens provningsanstalt.

Kostnaderna för kontrollverksamheten, utom såvitt angår lagerkontrollen, lära kunna helt bestridas genom avgifter av importörer och tillverkare. Lagerkontrollen torde kunna utövas under medverkan av polismyndigheterna. I den mån därvid varor kunna behöva insändas till kemiska anstalten för undersökning, synas härav föranledda kostnader böra uttagas av försäljaren, om någon uraktlåtenhet eller överträdelse ligger denne till last, men eljest stanna å staten.

Kontrollbestämmelserna böra suppleras med erforderliga stadganden om straff vid överträdande av bestämmelserna samt om förverkande av olovliga varor.

I enlighet med de grunder, som sålunda angivits, har utredningen utarbetat förut omförmälda förslag till förordning angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel. Angående det närmare innehållet i detta förslag torde jag få hänvisa till betänkandet.

I utlåtandena över betänkandet har mot utredningens förslag i denna del icke framställts annan erinran än att *länsstyrelsen i Kristianstads län* ifrågasatt, huruvida icke priskontroll redan från början borde sammankopplas med den ofrånkomliga kvalitetskontrollen.

Av vad civila luftskyddsutredningen anfört torde framgå, att åstadkommande av kontroll över handeln med gasskyddsmateriel måste anses såsom ett betydelsefullt komplement till övriga åtgärder för luftskyddets ordnande.

Departements-
chefen.

Anledning till invändning mot utredningens förslag ur allmänt ekonomiska eller handelspolitiska synpunkter torde icke föreligga. I likhet med utredningen anser jag, att en utvidgning av kontrollen till att avse priskontroll — varigenom kontrollarbetet bleve mera komplicerat — icke för närvarande bör ske. Då förslaget till förordning i ämnet i stort sett synes lämpligt utformat, vill jag för min del i huvudsak biträda detsamma. Vid förslagets granskning inom departementet har allenast i 10 § företagits sådan jämkning, att från bestämmelsernas tillämpning undantagits tillverkning, försäljning eller införsel ej blott, såsom utredningen föreslagit, för försvarsväsendets utan även för luftskyddsinspektionens räkning.

Förordningen synes böra träda i kraft samtidigt med den föreslagna luftskyddslagen, d. v. s. den 1 juli 1937.

Frågan om vilken myndighet, som skall handha kontrollen, göres enligt förordningens text beroende av Konungens bestämmande. Utredningen har tänkt sig, att luftskyddsinspektionen skall vara kontrollmyndighet samt att den tekniska kontrollen skall handhavas av försvarsväsendets kemiska anstalt och statens provningsanstalt. Emellertid synes det ligga nära till hands, att ledningen av kontrollarbetet uppdrages åt den kontrollmyndighet, som redan inrättats för tillverkningen av krigsmateriel, nämligen krigsmaterielinspektionen. Arbetsuppgifterna med avseende å de olika slagen av materiel äro likartade. Anordningen skulle vidare kunna genomföras med de arbetskrafter, som redan stå till krigsmaterielinspektionens förfogande, och sålunda ej behöva föranleda ökade avlöningskostnader. På grund härav och då erforderliga belopp för expenser och resor under nästa budgetår torde kunna bestridas från för Kungl. Maj:t eljest tillgängliga medel, är jag böjd att tillstyrka en dylik lösning. Slutligt ståndpunktstagande till frågan torde emellertid kunna anstå tills riksdagens beslut rörande författningsförslaget föreligger.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att förenämnda inom handelsdepartementet överarbetade förslag till *förordning angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Elin Sjöcrona.